

# امدادهای پزشکی طب طبیعی

آرژون شمس‌الهی نورمحمدی...

عنوان و نام پدیدآور: ذاکری، مظفر. ۱۳۲۰ - امدادهای پزشکی طب طبیعی: آنچه شما می‌خواهید - نویسنده مظفر ذاکری.

مشخصات نشر: قم: انتشارات استاد مطهری، ۱۳۹۵.

مشخصات ظاهری: ۳۶۴ ص.

شابک: ۴۰۰۰۰۰ ریال، 978-600-6456-36-2

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۳۶۳ - ۳۶۴.

موضوع: پزشکی سنتی

موضوع: Traditional medicine

موضوع: درمان طبیعی

موضوع: Naturopathy

رده‌بندی کسره: ۸۱۰۰۸ الف ۲/۱۳۵ R

رده‌بندی دیویی: ۶۱۰

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۳۹۶۹۰

## شناسنامه

نام کتاب: امدادهای پزشکی طب طبیعی

نویسنده: حکیم مظفر ذاکری

ناشر: استاد مطهری

صفحه و قطع: ۳۹۲ ص، وزیری

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵

چاپخانه: ولی عصر

قیمت: ۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۲ - ۳۶ ۶۴۵۶ - ۶۰۰ - ۹۷۸

## فهرست مطالب

|    |                                              |
|----|----------------------------------------------|
| ۳۱ | ..... مقدمه و پیشگفتار                       |
| ۳۵ | ..... بخش اول، کلیات (فلاصه‌ای از بدن‌شناسی) |
| ۳۷ | ..... یاخته‌ها                               |
| ۳۷ | ..... بافت                                   |
| ۳۷ | ..... عضو                                    |
| ۳۸ | ..... دستگاه                                 |
| ۳۸ | ..... ۱- دستگاه استخوانی و استخوان‌بندی      |
| ۳۸ | ..... ۲- دستگاه ماهیچه‌ای                    |
| ۳۹ | ..... ۳- دستگاه گوارش                        |
| ۳۹ | ..... دهان                                   |
| ۳۰ | ..... سرخ‌نای                                |
| ۳۰ | ..... غدد گوارشی                             |
| ۳۰ | ..... غدد معده‌ای                            |
| ۳۰ | ..... غدد رودهای                             |
| ۳۱ | ..... لوزالمعده                              |
| ۳۱ | ..... کبد یا جگر سیاه                        |
| ۳۲ | ..... رگ‌های کبدی                            |
| ۳۳ | ..... ۴- دستگاه تناسلی                       |
| ۳۳ | ..... اندام نر                               |
| ۳۴ | ..... اندام ماده                             |
| ۳۴ | ..... ۵- خشک‌نای یا خنجره                    |
| ۳۵ | ..... ماهیچه‌های خنجره                       |

- ۳۵..... ۶- دستگاه تنفس
- ۳۶..... ۷- غدد پسته
- ۳۶..... ۱. غده تیروئید
- ۳۷..... ۲. غده پاراتیروئید
- ۳۷..... ۳. غده تیموس
- ۳۷..... ۴. غده فوق کلیه
- ۳۸..... ۵. غده هیپوفیز
- ۳۹..... ۸- قلب و دستگاه گردش خون
- ۳۹..... گردش خون و سرخرگ‌ها و سیاهرگ‌های مهم
- ۴۰..... سیاهرگ‌های فوق کبدی و اندام‌های تحتانی
- ۴۱..... ۹- دستگاه مغز و اعصاب
- ۴۱..... محور مغز و نخاع
- ۴۱..... اعصاب مغزی
- ۴۲..... اعصاب نخاعی
- ۴۳..... حواس پنجگانه
- ۴۳..... پوست
- ۴۳..... زبان
- ۴۴..... بینی یا حس شامه
- ۴۴..... چشم یا حس بینایی
- ۴۵..... گوش یا حس شنوایی
- ۴۵..... گوش خارجی
- ۴۵..... گوش میانی
- ۴۶..... گوش داخلی
- ۴۶..... دهلیز گوش

## ۴۹..... بخش دوم: مزاج شناسی

- ۵۱..... عناصر تشکیل دهنده طبیعت
- ۵۱..... خاک

|         |                                            |
|---------|--------------------------------------------|
| ۵۱..... | آب                                         |
| ۵۲..... | هوا                                        |
| ۵۲..... | آتش                                        |
| ۵۳..... | مزاج                                       |
| ۵۳..... | مزاج اندام‌ها                              |
| ۵۳..... | اندام‌های گرم مزاج به ترتیب اولویت         |
| ۵۴..... | اندام‌های سرد مزاج به ترتیب اولویت         |
| ۵۴..... | اندام‌های دارای مزاج مرطوب به ترتیب اولویت |
| ۵۵..... | اندام‌های دارای مزاج خشک به ترتیب اولویت   |
| ۵۵..... | اخلاق و سونگی پیدایش آنها                  |
| ۵۶..... | کیلوس                                      |
| ۵۸..... | خلط                                        |
| ۵۸..... | اول: خون                                   |
| ۵۹..... | دوم: بلغم                                  |
| ۵۹..... | حالت‌های بلغم                              |
| ۶۱..... | سوم: صفرا                                  |
| ۶۳..... | چهارم سودا                                 |
| ۶۳..... | سودای طبیعی و سودای ناطیعی                 |
| ۶۵..... | غلبه اخلاط چهارگانه و نشانی‌های آن         |
| ۶۵..... | غلبه خون                                   |
| ۶۶..... | غلبه بلغم                                  |
| ۶۷..... | غلبه صفرا خالص                             |
| ۶۷..... | غلبه سودای خالص خونی                       |
| ۶۹..... | <b>بخش سوم: روش‌های درمانی در طب طبیعی</b> |
| ۷۱..... | رگ‌های قابل نشتر زدن و خون‌گیری و موانع آن |
| ۷۱..... | موارد منع خون‌گیری                         |
| ۷۲..... | مجموعه ناری یا آتشی                        |

|         |                                                   |
|---------|---------------------------------------------------|
| ۷۲..... | موارد حجامت                                       |
| ۷۴..... | مجمعه بادی (بادکش)                                |
| ۷۴..... | حجامت به وسیله زالو                               |
| ۷۵..... | زالوهای غیر قابل استفاده و سمی                    |
| ۷۵..... | زالوهای مطلوب و قابل استفاده                      |
| ۷۵..... | طرز استفاده از زالو                               |
| ۷۶..... | منضجات                                            |
| ۷۶..... | منضج خلط صفرا و خون                               |
| ۷۷..... | منضج سردای بلغمی                                  |
| ۷۷..... | منضج بلغم تازه                                    |
| ۷۷..... | منضج سردای سفیدی (سودایی که از احتراق صفرا باشد)  |
| ۷۸..... | منضج لایم                                         |
| ۷۸..... | منضج ماء الاسفل                                   |
| ۷۸..... | مسهل                                              |
| ۷۹..... | موارد استفاده از مسهل در بیماری                   |
| ۸۰..... | انواع مسهل ها                                     |
| ۸۱..... | قی یا ( استفراغ در بیماری ها)                     |
| ۸۱..... | موارد منع قی دادن در بیماری ها                    |
| ۸۱..... | موارد مجاز برای استفاده از قی دادن                |
| ۸۲..... | کمکی ها در قی کردن                                |
| ۸۵..... | <b>بخش چهارم: اصول معالجه و درمان در طب طبیعی</b> |
| ۸۷..... | اول: تشخیص                                        |
| ۸۷..... | دوم: پرهیزات                                      |
| ۸۷..... | سوم: غذا                                          |
| ۸۸..... | چهارم: در نظر داشتن موقعیت بیماری                 |
| ۸۸..... | پنجم: روش انتخاب دارو                             |
| ۸۸..... | ششم: داروی کمکی همراه دارو اصلی                   |

|                                                 |    |
|-------------------------------------------------|----|
| هفتم: روش تخلیه                                 | ۸۸ |
| هشتم: تنوع دارو                                 | ۸۹ |
| نهم: حفظ قوت بدن                                | ۸۹ |
| دهم: حالات روحی عصبی                            | ۸۹ |
| یازدهم: موقعیت زمانی                            | ۸۹ |
| موارد منع تخلیه ( قی، قصد، حجامت، تنقیه، اسهال) | ۸۹ |
| حالات اخلاط و حالات ادرار                       | ۹۰ |
| حالات ادرار و بول در بیماری‌ها و افراد سالم     | ۹۱ |

### بخش پنجم: تب‌ها ۹۳

|                                   |     |
|-----------------------------------|-----|
| تب چیست؟                          | ۹۵  |
| حالات تب                          | ۹۵  |
| مراحل تب                          | ۹۶  |
| تب روزانه                         | ۹۶  |
| تب‌های خلطی یا عفونی              | ۹۷  |
| جای تعفن اخلاط در کجاست؟          | ۹۷  |
| علامت تعفن اخلاط و نشانی‌های آن   | ۹۷  |
| دستورات کلی در تب‌های عفونی       | ۹۸  |
| داروهای اسهال‌آور در تب‌های عفونی | ۹۹  |
| غذای تب‌داران عفونی               | ۱۰۰ |
| عرق کردن بیمار تب‌دار عفونی       | ۱۰۰ |
| اسهال تب‌داران                    | ۱۰۱ |
| بی‌خوابی تب‌داران                 | ۱۰۱ |
| اصول علاج در تب‌ها                | ۱۰۲ |

### بخش ششم: بیماری‌ها (علل، علائم و علاج) ۱۰۵

|               |     |
|---------------|-----|
| تب‌ها         | ۱۰۷ |
| تب‌های روزانه | ۱۰۷ |

- تب از گرمی آفتاب و آفتاب زدگی ..... ۱۰۷
- تب از بسته شدن منافذ پوست ..... ۱۰۷
- تب از مصرف غذا یا دوائ گرم ..... ۱۰۸
- تب از اثر رنج و کار سخت ..... ۱۰۸
- تب از خشم، غضب و عصبانیت ..... ۱۰۸
- تب از غم و اندوه بسیار ..... ۱۰۹
- تب از بی خوابی ..... ۱۰۹
- تب از وجود ورم و دمل در بدن ..... ۱۱۰
- تب یک روز در میان یا تب غب خالص ..... ۱۱۰
- تب بویه یک روز سنگین و یک روز سبک (شطرالعقب) ..... ۱۱۱
- تب سوزان یا احتراقی یا غیر خالص ..... ۱۱۱
- تب ..... یا تب ..... به یک ..... ۱۱۲
- تب های عفونی و خاطی ..... ۱۱۳
- تب مواظب یا ماسل (ایفالمس) ..... ۱۱۳
- تب خونی مطبوع یا ماسل (سونوخس) ..... ۱۱۳
- تب لیقوریا و تب مليله (ماله) ..... ۱۱۴
- تب دق مرحله اول ..... ۱۱۵
- تب زبول ( مرحله دوم تب دق است ) ..... ۱۱۶
- ورم ها ..... ۱۱۸
- فلغمونی ..... ۱۱۸
- ورم نرم بلغمی ..... ۱۱۸
- ورم سخت ..... ۱۱۹
- حمره یا بادشنام ..... ۱۲۰
- سرطان ..... ۱۲۱
- دمل بزرگ یا دیبله ..... ۱۲۲
- سلعه و خنازیر ..... ۱۲۳
- بیماری های پوست و گوشت و مو ..... ۱۲۴
- بیماری های پوست ..... ۱۲۴
- جذام ..... ۱۲۴
- برص و پیسگی ..... ۱۲۵

|     |                                               |
|-----|-----------------------------------------------|
| ۱۲۶ | بهق                                           |
| ۱۲۷ | ترمیم جای ابله در صورت                        |
| ۱۲۷ | قوبا                                          |
| ۱۲۸ | نمله (جوش مورچه‌ای)                           |
| ۱۲۹ | چرب و حکه یا خارش                             |
| ۱۳۰ | تقشر جلد یا پوست‌اندازی (داء الحیه)           |
| ۱۳۱ | قمل، شپش در تن و پوست                         |
| ۱۳۲ | کھیر (شری)                                    |
| ۱۳۳ | زگیل و میخچه                                  |
| ۱۳۳ | بار فارسی، آتشک، شارین یا سیاه زخم            |
| ۱۳۴ | غرق کردن زیاد و بوی بد بدن                    |
| ۱۳۵ | بیماری‌های مو                                 |
| ۱۳۵ | ریزش مو، ریس، سورت و ابروها                   |
| ۱۳۶ | کچلی یا خراش                                  |
| ۱۳۶ | شوره سر                                       |
| ۱۳۷ | رنگ مو و زیبایی مو و مو زائد                  |
| ۱۳۸ | بیماری‌های پوست صورت                          |
| ۱۳۸ | بد رنگی و چروک صورت                           |
| ۱۳۹ | نمش و کلف یا کک و مک و خال دستکوب و خال مودنی |
| ۱۴۰ | توئه یا جوش‌های غدسی در صورت                  |
| ۱۴۱ | ترک پوست در صورت و شقاق دست و پستان و لب و با |
| ۱۴۲ | مرض‌های پا و دست                              |
| ۱۴۲ | داء الفیل                                     |
| ۱۴۳ | دوالی (واریس)                                 |
| ۱۴۳ | مرض‌های پاشنه پا                              |
| ۱۴۳ | درد پاشنه پا و ترک کف و پاشنه                 |
| ۱۴۴ | مرض‌های کف پا                                 |
| ۱۴۴ | داغ شدن کف پاها                               |
| ۱۴۵ | مرض‌های دست و انگشتان                         |
| ۱۴۵ | داخس یا آماس انگشتان یا خارش یا خراش آنها     |

- ۱۴۵..... کجی ناخن و سقوط و کنده شدن ناخن و برص و شکستگی ناخن‌ها
- ۱۴۷..... زخم و جراحت‌ها
- ۱۴۷..... زخم و جراحت کهنه
- ۱۴۸..... زخم و جراحت و ناسور و زخم بستر
- ۱۴۹..... زخم‌ها و جراحت‌ها و یادخاری
- ۱۴۹..... داروهای زداينده چرک و گوشت فاسد زخم‌ها
- ۱۵۰..... سوختگی از آب و آتش و روغن
- ۱۵۱..... گزیدن سگ و گربه و جانوران هار و دیوانه
- ۱۵۲..... گزیدن جانوران غیر هار
- ۱۵۲..... گزیده مار و افعی
- ۱۵۳..... گزیدن عقرب
- ۱۵۴..... گزیدن زنبور رتیل و عنکبوت
- ۱۵۴..... گزیدن حشر برادر
- ۱۵۵..... مسمومیت‌ها از سم نباتی، حیوانی، معدنی
- ۱۵۵..... خوردن تانوره و یسج الصم
- ۱۵۵..... مسمومیت از اسپرزه کوبیده و آب گشای تازه
- ۱۵۵..... خوردن قارچ سمی
- ۱۵۶..... خوردن دقلی (خرزهره)
- ۱۵۷..... شیر بسته در معده
- ۱۵۷..... حالات عمومی زهرهای کشنده گرم
- ۱۵۸..... حالات عمومی زهرهای کشنده سرد
- ۱۵۸..... سم سرد مثل افیون و شوکران
- ۱۵۹..... خوردن بز رالنج
- ۱۵۹..... سموم سرد یا گرم یا هر نوع سم حیوانی، نباتی، معدنی
- ۱۶۱..... بیماری‌های مغز و اعصاب و انواع آن
- ۱۶۱..... سردردها و تدابیری که باید به کار گرفته شود
- ۱۶۲..... شقیقه (میگرن)
- ۱۶۲..... شقیقه حرارتی
- ۱۶۳..... شقیقه سرد و رطوبتی مزمن یا میگرن سرد
- ۱۶۴..... سردردها به مشارکت دیگر اعضا به خصوص معده

|     |                                              |
|-----|----------------------------------------------|
| ۱۶۵ | انواع سرسام یا ورم مغز یا پرده‌های آن        |
| ۱۶۶ | فاشرا یا درد سر حمزه‌ای شراین                |
| ۱۶۶ | نسیان یا فراموشی                             |
| ۱۶۷ | سبات یا خواب زیاد و سبات سه‌ری نامیده می‌شود |
| ۱۶۸ | جمود                                         |
| ۱۶۸ | فساد فکر                                     |
| ۱۶۹ | سدر که مقدمه دوار و گیش است                  |
| ۱۷۰ | دوار                                         |
| ۱۷۰ | صرع                                          |
| ۱۷۱ | صرع سوداوی                                   |
| ۱۷۱ | صرع معدی                                     |
| ۱۷۲ | روح بینی                                     |
| ۱۷۳ | داروهای خوب صرع                              |
| ۱۷۴ | بیماری‌های مغز و نخاع                        |
| ۱۷۴ | سکته ناقص یا سکته و تشنج                     |
| ۱۷۵ | غذای بیماران سکته‌ای و بیهوشی                |
| ۱۷۵ | کابوس                                        |
| ۱۷۶ | مالیخولیا                                    |
| ۱۷۷ | قطرب یا یک نوع جنون                          |
| ۱۷۷ | عشق                                          |
| ۱۷۸ | خدر                                          |
| ۱۷۸ | بیماری‌های نخاع                              |
| ۱۷۸ | استرخا                                       |
| ۱۷۹ | لقوه یعنی کج شدن صورت و بینی                 |
| ۱۸۰ | استرخا و تشنج مرکب                           |
| ۱۸۱ | تشنج از پری خلط                              |
| ۱۸۱ | اختلاج و رعشه با لرزش عضو                    |
| ۱۸۲ | تمطی و تساوب                                 |
| ۱۸۴ | بیماری‌های چشم                               |
| ۱۸۴ | چرب پلک چشم و خارش آن                        |

|     |                                 |
|-----|---------------------------------|
| ۱۸۴ | کدکد و برود                     |
| ۱۸۵ | تججر و جساره                    |
| ۱۸۵ | التصاق و چسبیدن پلک             |
| ۱۸۵ | کمنه                            |
| ۱۸۶ | شتره                            |
| ۱۸۶ | شعیره                           |
| ۱۸۷ | توئه یا توت                     |
| ۱۸۷ | سعه در پلک چشم                  |
| ۱۸۷ | نمله در پلک چشم                 |
| ۱۸۸ | بلعه                            |
| ۱۸۸ | حل و قمعام در مژه               |
| ۱۸۸ | روی و سبب ریختن مژه             |
| ۱۸۹ | درد بخت                         |
| ۱۸۹ | سلاق با تران                    |
| ۱۹۰ | شرناق یا پيله                   |
| ۱۹۰ | رمد                             |
| ۱۹۰ | صلابت در طبقه ملتحمه            |
| ۱۹۱ | ورم و خارش طبقه ملتحمه          |
| ۱۹۱ | سبل یا ناخنک                    |
| ۱۹۲ | ظفره                            |
| ۱۹۲ | دمعه                            |
| ۱۹۲ | طرقه و دقه                      |
| ۱۹۳ | قرحه در طبقه قرنیه              |
| ۱۹۳ | بشره در طبقه قرنیه (جوشهای ریز) |
| ۱۹۴ | اثر و بیاض                      |
| ۱۹۴ | سرطان در قرنیه                  |
| ۱۹۵ | نثو یا برآمدگی قرنیه            |
| ۱۹۶ | حفره در قرنیه                   |
| ۱۹۶ | چرک در زیر قرنیه                |
| ۱۹۶ | جدا شدن پوست از روی قرنیه       |

|          |                                                                 |
|----------|-----------------------------------------------------------------|
| ۱۹۷..... | مرض‌های غنبيه و مرض‌هایی که میان طبقه قرنیه و رطوبت جلیديه است. |
| ۱۹۷..... | غرب                                                             |
| ۱۹۷..... | زایل شدن گوشت کنج چشم                                           |
| ۱۹۸..... | شب کوری یا شبکره                                                |
| ۱۹۸..... | روز کوری یا جهره                                                |
| ۱۹۹..... | تقویت چشم                                                       |
| ۲۰۰..... | بیماری‌های گوش، حلق، بینی، زبان و دندان                         |
| ۲۰۰..... | بیماری‌های گوش                                                  |
| ۲۰۰..... | درد از حرارت یا ورم گوش                                         |
| ۲۰۰..... | درد از برودت یا ورم سرد                                         |
| ۲۰۱..... | چرک آمدن از گوش                                                 |
| ۲۰۱..... | سدها بر گوش                                                     |
| ۲۰۲..... | صدای رس                                                         |
| ۲۰۲..... | چرک در گوش                                                      |
| ۲۰۳..... | بیماری‌های بینی                                                 |
| ۲۰۳..... | ورم گرم در بینی                                                 |
| ۲۰۴..... | گوشت زیاد در بینی یا حلوه                                       |
| ۲۰۴..... | بوی بد از بینی                                                  |
| ۲۰۵..... | رعاف یا خونریزی از بینی                                         |
| ۲۰۵..... | خشم یعنی بو نشیندن                                              |
| ۲۰۶..... | زکام                                                            |
| ۲۰۶..... | نزله                                                            |
| ۲۰۷..... | بواسیر بینی                                                     |
| ۲۰۷..... | عطسه زیاد                                                       |
| ۲۰۸..... | داروهای عطسه‌آور در صورت نیاز به عطسه                           |
| ۲۰۸..... | چرک و زخم بینی                                                  |
| ۲۰۸..... | مرض‌های زبان                                                    |
| ۲۰۸..... | قلاع یا جوشش دهان و زبان                                        |
| ۲۰۹..... | ورم گرم در زبان                                                 |
| ۲۱۰..... | ورم سخت زبان                                                    |

- ۲۱۰ ..... تغییر ذائقه
- ۲۱۱ ..... شقاق و ترک زبان
- ۲۱۱ ..... ضفدع یعنی تورم و پر شدن رگ زیر زبان و حرارت و ورم زبان
- ۲۱۲ ..... لکنت زبان و سنگینی صحبت در بچه‌ها
- ۲۱۳ ..... بیماری‌های لثه
- ۲۱۳ ..... جنبیدن دندان‌ها
- ۲۱۳ ..... ورم گرم در لثه
- ۲۱۴ ..... عفونت گوشت دندان و لثه و خورده شدن لثه (پوره)
- ۲۱۴ ..... شل کردن دندان‌ها برای کشیدن
- ۲۱۵ ..... بیماری‌های دندان
- ۲۱۵ ..... درد دندان
- ۲۱۶ ..... جگر یا سوراخ شدن دندان
- ۲۱۶ ..... شل کردن دندان‌های پد رنگ و رفع زردی آن
- ۲۱۶ ..... رویاندن و شستن دندان
- ۲۱۷ ..... بیماری‌های لب
- ۲۱۷ ..... ترکیدن لب‌ها
- ۲۱۷ ..... بواسیر لب‌ها
- ۲۱۸ ..... بدبویی دهان
- ۲۲۰ ..... قلب و بیماری‌هایش
- ۲۲۰ ..... آنژین صدری یا گرفتگی عروق قلب
- ۲۲۱ ..... سوء مزاج تر و مرطوب قلب
- ۲۲۱ ..... سوء مزاج گرم و خشک قلب
- ۲۲۲ ..... جوشش و غلیان خون یا فشار خون
- ۲۲۳ ..... داروهای قلبی معتدل - گرم - سرد
- ۲۲۳ ..... احتقان
- ۲۲۴ ..... خفقان و اورام قلب
- ۲۲۴ ..... غشی
- ۲۲۶ ..... غش نوعی دیگر
- ۲۲۷ ..... بیماری‌های قلب با مشارکت دیگر اعضا
- ۲۲۷ ..... غشی به مشارکت معده

|     |                                                  |
|-----|--------------------------------------------------|
| ۲۲۷ | غشی از ورم از نی قلب (اذن قلب دریچه‌های قلب است) |
| ۲۲۸ | قشر قلب                                          |
| ۲۲۸ | ضعفه قلب                                         |
| ۲۲۹ | قذف القلب                                        |
| ۲۲۹ | احتوائ قلب                                       |
| ۲۳۰ | جذب القلب                                        |
| ۲۳۱ | بیماری‌های سینه                                  |
| ۲۳۱ | سل                                               |
| ۲۳۲ | ذات الصدر و ذات العرض                            |
| ۲۳۴ | بیماری‌های سینه و تششها                          |
| ۲۳۴ | ذات الجنب و ذات الریه                            |
| ۲۳۵ | تسوس                                             |
| ۲۳۶ | خلط سین و پاک ری آن                              |
| ۲۳۷ | دورگه بودن صفا و اس الی صاب                      |
| ۲۳۸ | آسم تر یا بلغمی کهنه                             |
| ۲۳۹ | آسم خشک                                          |
| ۲۴۰ | بیماری‌های سینه و گردن                           |
| ۲۴۰ | گواتر یا ورم تیروئید                             |
| ۲۴۱ | خارش و حکه در بیخ خلق                            |
| ۲۴۲ | بیماری خلق و حنجره                               |
| ۲۴۲ | اختلاج قصبه ریه با لرزش صدا                      |
| ۲۴۳ | بیماری‌های مری                                   |
| ۲۴۳ | ورم گرم در مری                                   |
| ۲۴۳ | ورم سرد در مری                                   |
| ۲۴۴ | عسر البلع و زخم مری و بحث الصوت                  |
| ۲۴۴ | بیماری بحث الصوت یا گرفتگی صدا                   |
| ۲۴۶ | بیماری‌های دستگاه‌هاضمه                          |
| ۲۴۶ | بیماری‌های معده و اورام آن                       |
| ۲۴۶ | حرارت فم معده                                    |
| ۲۴۶ | سردی فم معده                                     |

|     |       |                                                        |
|-----|-------|--------------------------------------------------------|
| ۲۴۷ | ..... | ورم معده از گرمی و سردی                                |
| ۲۴۸ | ..... | ویار، داروهای معده و تنفر از دارو                      |
| ۲۴۹ | ..... | تشنگی کاذب و قی                                        |
| ۲۴۹ | ..... | فواق یا سکسکه و تهوع                                   |
| ۲۵۰ | ..... | باطل شدن اشتها                                         |
| ۲۵۱ | ..... | جوع بقری یا بولیموس و شهوت کلبی یا گرسنگی سگانه        |
| ۲۵۲ | ..... | عطش زیاد                                               |
| ۲۵۳ | ..... | هیضه                                                   |
| ۲۵۳ | ..... | مرض‌های معده و روده                                    |
| ۲۵۳ | ..... | زلق الامعاء                                            |
| ۲۵۴ | ..... | نفخ و آروغ و بسته شدن شیر در معده بزرگسالان و خردسالان |
| ۲۵۵ | ..... | زحیر اسهال یا زور پیچ                                  |
| ۲۵۶ | ..... | یبوست                                                  |
| ۲۵۸ | ..... | اسهال صغری یا ذوبانی                                   |
| ۲۵۸ | ..... | قولنج یا انسداد روده                                   |
| ۲۶۰ | ..... | تیغوبید یا حصبه                                        |
| ۲۶۰ | ..... | آپاندیس، عفونت روده کور (اعور) یا قولنج بلی            |
| ۲۶۱ | ..... | خروج مقعد                                              |
| ۲۶۲ | ..... | ناف افتادگی یا قولنج التوایی یا پیچ خوردن روده         |
| ۲۶۳ | ..... | بواسیر و انواعش                                        |
| ۲۶۴ | ..... | بواسیر و انواعش                                        |
| ۲۶۵ | ..... | بواسیر و انواعش                                        |
| ۲۶۶ | ..... | باد بواسیر                                             |
| ۲۶۸ | ..... | علت‌های کبد و سپرز                                     |
| ۲۶۸ | ..... | ورم گرم در کبد                                         |
| ۲۶۹ | ..... | سنگ صفرا                                               |
| ۲۷۲ | ..... | استسقای لحمی یا جاقی گوشتی                             |
| ۲۷۲ | ..... | استسقای زقی                                            |
| ۲۷۳ | ..... | استسقای بادی یا طبلی                                   |
| ۲۷۳ | ..... | برقان زرد                                              |

|     |                                                            |
|-----|------------------------------------------------------------|
| ۲۷۴ | یوقان سیاه                                                 |
| ۲۷۵ | ورم گرم در سپرز و کید                                      |
| ۲۷۵ | ورم سرد در سپرز و کید                                      |
| ۲۷۷ | علت‌های مردان                                              |
| ۲۷۷ | شانکر و سفلیس در آلت تناسلی مردان یا آتشک به علت سوزش زیاد |
| ۲۷۸ | پروستات                                                    |
| ۲۷۹ | ضعف قوه باه                                                |
| ۲۸۰ | ضعف قوه باه مزاج گرم و خشک                                 |
| ۲۸۰ | ضعف قوه باه مزاج‌های سرد و تر                              |
| ۲۸۱ | ضعف در قوه باه                                             |
| ۲۸۱ | ضعف قوه باه                                                |
| ۲۸۲ | ضعف قوه باه سرد و تر                                       |
| ۲۸۳ | ضعف قوه باه به مصرف مخدرات                                 |
| ۲۸۴ | صغر آلت                                                    |
| ۲۸۵ | کلیه و مجاری ادرار                                         |
| ۲۸۵ | دیابت یا دولاب یا بیماری قند                               |
| ۲۸۶ | ورم سخت در کلیه‌ها و سردی آنها                             |
| ۲۸۶ | ورم گرم در کلیه‌ها                                         |
| ۲۸۷ | سنگ کلیه                                                   |
| ۲۸۸ | علت‌های مثانه                                              |
| ۲۸۸ | روان ادراری یا شب ادراری                                   |
| ۲۸۹ | سنگ مثانه و ورم مثانه                                      |
| ۲۹۰ | زخم مثانه و جرب مثانه                                      |
| ۲۹۱ | مرض‌های بیضه و آلت تناسلی                                  |
| ۲۹۱ | فتق بیضه و جوشش در اطراف بیضه و کنج ران و خارش آن          |
| ۲۹۲ | علت‌های زنان                                               |
| ۲۹۲ | خونریزی زنان                                               |
| ۲۹۳ | داروی تقویت رحم بعد از رفع خونریزی ماهانه عادی یا غیر عادی |
| ۲۹۳ | علت‌های آبستن نشدن یا عقر                                  |
| ۲۹۷ | اختناق یا خفگی زهدان                                       |

|          |                                                                  |
|----------|------------------------------------------------------------------|
| ۲۹۸..... | باد در رحم                                                       |
| ۲۹۸..... | سرطان رحم                                                        |
| ۲۹۹..... | ورم گرم در رحم یا زهدان                                          |
| ۳۰۰..... | غده و گوشت اضافی یا فیبروم یا کیست در زهدان                      |
| ۳۰۰..... | دمل یا کورک در رحم                                               |
| ۳۰۱..... | قردورجا و تشخیص زایمان آسان و سخت                                |
| ۳۰۲..... | بسته بودن لوله‌های تخمدان                                        |
| ۳۰۳..... | بواسیر رحم                                                       |
| ۳۰۴..... | جوشش و خارش رحم                                                  |
| ۳۰۴..... | زخم کهنه و بد بو در رحم                                          |
| ۳۰۵..... | میل رحم به یک جانب                                               |
| ۳۰۶..... | انقباض زمان                                                      |
| ۳۰۷..... | سطح عادی                                                         |
| ۳۰۹..... | نحوه تشکیل جنین بر و ماده                                        |
| ۳۰۹..... | حبس طمث یا بند آمدن عادت ماهانه در صورتی که حامله نباشند         |
| ۳۱۰..... | تشخیص حاملگی و پیروزی یا دختردار شدن                             |
| ۳۱۲..... | باروری مجدد                                                      |
| ۳۱۲..... | اورام پستان                                                      |
| ۳۱۳..... | بهداشت زنان باردار                                               |
| ۳۱۴..... | کبود شیر در پستان یا ترشح بیش از حد در زمان شیردهی یا غیر شیردهی |
| ۳۱۵..... | تأثیرات روحی عصبی شیر مادران بر شیرخوارگان                       |
| ۳۱۶..... | مراقبت‌های زمان کهولت                                            |
| ۳۱۶..... | غذا و نوشابه سالخوردگان                                          |
| ۳۱۷..... | کم خونی                                                          |
| ۳۱۸..... | پر خونی                                                          |
| ۳۱۹..... | علت‌های مفاصل                                                    |
| ۳۱۹..... | عرق النساء یا سیاتیک                                             |
| ۳۲۰..... | نقرس                                                             |
| ۳۲۱..... | نقرس سرد                                                         |
| ۳۲۲..... | درد پشت                                                          |

|     |                                                             |
|-----|-------------------------------------------------------------|
| ۳۲۳ | درد قطن                                                     |
| ۳۲۴ | حديه يا خلع مهره پشت يا ستون فقرات                          |
| ۳۲۵ | صلابت مفاصل و کره بستن آنها                                 |
| ۳۲۵ | درد مفاصل حاد و تازه                                        |
| ۳۲۷ | علت‌های استخوان                                             |
| ۳۲۷ | شکستگی و در رفتگی و کوفتگی                                  |
| ۳۲۷ | تدبیر استخوان پینه بسته برای شکستن مجدد                     |
| ۳۲۹ | انگل ها                                                     |
| ۳۲۹ | کرمک ریز یا دودالسحل                                        |
| ۳۳۰ | کرم کتو                                                     |
| ۳۳۰ | کرم دراز یا آسکاریس یا کرم خون خوار                         |
| ۳۳۱ | رشته عرق یا بی یا بیوک یا نخى شکل                           |
| ۳۳۳ | اطفال از بیست و نه تا بیست و هفت سالگی                      |
| ۳۳۳ | رویش دندان سر و زک                                          |
| ۳۳۴ | سرفه، زکام، تنگی نفس بچه و سینه زیاد                        |
| ۳۳۵ | بیماری‌های حلق و اورام آن                                   |
| ۳۳۵ | اوربون                                                      |
| ۳۳۶ | چسبیدن زالو به حلق و گیر کردن استخوان یا چوب یا شیئی در گلو |
| ۳۳۷ | دیفتری یا حناق و اورام حلق و لوزیتن                         |
| ۳۳۹ | استفراغ بچه (قی کردن)                                       |
| ۳۳۹ | عفونت گوش طفل                                               |
| ۳۴۰ | عطاش یا آب زیر پوست سر                                      |
| ۳۴۰ | چشم درد و ورم ملتحمه و لکه سفید بر اثر گریه زیاد و گل مژه   |
| ۳۴۱ | زور و پیچ شکم بچه و آماس ناف بچه                            |
| ۳۴۱ | گریه و ناله کودک و بی خوابی و خرخر بچه در خواب              |
| ۳۴۲ | جوش بدن بچه                                                 |
| ۳۴۳ | قاریق بچه و منخرین (دو سوراخ بینی از داخل حلق)              |
| ۳۴۳ | آبله، سرخچه، مخملک، آبله مرغان                              |
| ۳۴۴ | درد معده و بدھضمی اطفال و انگل بچه                          |
| ۳۴۵ | تشنج یا صرع یا ام الصببان اطفال                             |

- ۳۴۵..... تشنج مقعد یا زحیر یا زوریچ و اسهال و شبه اسهال بچه
- ۳۴۶..... بیرون زدن مقعد بچه
- ۳۴۷..... سحج یا پوست اندازی بدن بچه
- ۳۴۸..... زردی و برفان بچه
- ۳۴۹..... علت‌های عمومی و اعتیاد
- ۳۴۹..... میل به چاق شدن
- ۳۵۰..... میل به لاغر شدن
- ۳۵۱..... اعتیاد
- ۳۵۲..... داروهای ترک اعتیاد
- ۳۵۳..... سیگار، توتون و تنباکو
- ۳۵۴..... مضار توتون
- ۳۵۵..... علت برایش و مسم به سوی مصرف دخانیات
- ۳۵۷..... پیشگیری برای کاهش سیگار کشیدن

### بخش هفتم: پماد (چون مرهم) ، شمع و بدل داره..... ۳۵۸

- ۳۶۰..... پمادها
- ۳۶۰..... پماد سوختگی
- ۳۶۰..... پماد شکستگی - ضرب‌دیدگی - کوفتگی
- ۳۶۰..... پماد سیاتیک
- ۳۶۰..... پماد اگزما
- ۳۶۰..... پماد ورم دندان آبسه کرده و مسکن
- ۳۶۰..... پماد کشیدن جوش از عمق بدن
- ۳۶۱..... پماد ضمیران برای ورم دندان
- ۳۶۱..... پماد جوش سوداوی بدن
- ۳۶۱..... مرهم سفید برای لک صورت
- ۳۶۱..... پماد زخم‌های چرکی
- ۳۶۱..... پماد سرکه برای خشک کردن جوش‌های صورت
- ۳۶۲..... پماد تحلیل ورم
- ۳۶۲..... پماد کافور برای ورم‌های گرم و زخم‌های چرکی
- ۳۶۲..... پماد رساندن و سرباز کردن دمل

|     |                                                |
|-----|------------------------------------------------|
| ۳۶۲ | پماد سرطان بیرونی و پوستی و خنازیر             |
| ۳۶۲ | پماد رویاننده گوشت زخم‌ها                      |
| ۳۶۲ | پماد زخم‌ها و جوش‌های سوداوی و جذام            |
| ۳۶۲ | پماد تنباکو برای زخم انسان و حیوانات           |
| ۳۶۳ | پماد جمع کردن صورت پف کرده و خشک کردن جوش صورت |
| ۳۶۳ | پماد جلای صورت                                 |
| ۳۶۳ | پماد خشک‌کننده جوش صورت                        |
| ۳۶۳ | پماد نرم‌کننده صورت                            |
| ۳۶۴ | روغن‌ها                                        |
| ۳۶۴ | طریق اخذ روغن‌ها                               |
| ۳۶۷ | شربت‌ها                                        |
| ۳۶۷ | شربت دیابت، کبد، طحال                          |
| ۳۶۷ | شربت برای                                      |
| ۳۶۷ | شربت مسهل                                      |
| ۳۶۷ | شربت ویار زنان                                 |
| ۳۶۷ | شربت تقویت معده، طحال و کبد که جاراتی باشد     |
| ۳۶۷ | شربت حافظه                                     |
| ۳۶۷ | شربت حرمل                                      |
| ۳۶۸ | شربت اقیتمون                                   |
| ۳۶۸ | شربت اقیتمون ساده                              |
| ۳۶۸ | شربت فشار خون                                  |
| ۳۶۸ | شربت به لیمو در باز کردن رگ‌های قلب            |
| ۳۶۸ | شربت طلا برای قلب                              |
| ۳۶۸ | شربت ضد سودا                                   |
| ۳۶۸ | شربت سینه                                      |
| ۳۶۸ | شربت مومیایی                                   |
| ۳۶۹ | شربت خون‌ساز و خون صاف کن و دیابت              |
| ۳۶۹ | شربت برای لثیت هاضمه                           |
| ۳۶۹ | شربت گلو درد و ورم لوزه و زخم دهان و عفونت لثه |
| ۳۶۹ | شربت رقیق کردن خون                             |

|     |                                                                                |
|-----|--------------------------------------------------------------------------------|
| ۳۶۹ | شریت تقویت اعصاب و جنیندن مغز در اثر تصادف، ضربه، رعشه، قوت باصره و سنگینی گوش |
| ۳۶۹ | شریت صرع                                                                       |
| ۳۶۹ | شریت صرع                                                                       |
| ۳۷۰ | شریت معده                                                                      |
| ۳۷۰ | شریت تقویت کبد                                                                 |
| ۳۷۰ | شریت طحال                                                                      |
| ۳۷۰ | شریت حافظه                                                                     |
| ۳۷۱ | مشمع‌های دارویی                                                                |
| ۳۷۲ | شیاف‌های دارویی                                                                |
| ۳۷۳ | بدل جانثمن داروها زمانی که در دسترس نباشد                                      |
| ۳۷۴ | اسامی داروها                                                                   |
| ۳۸۴ | فهرست منابع                                                                    |

## به نام خدا

### مقدمه و پیشگفتار

سبحانک یا من خلقت الانسان فی احسن تقویم و جعلت الطبیاع و امزج - و القوی  
لمصدر افیة الرکن القویم.

قد است و شرافه طب طبیعی (سنتی) بر جامعه‌ی پزشکی و کسانی که اهل علم و  
دانش هستند، پوشیده نیست؛ زیرا با قدمت تاریخی پنج هزار ساله و بیش‌تر، این علم با  
الهام از روح انبیاء و اولیا نشأت گرفته؛ به همین دلیل معنی علمان گرفته که العلم علمان  
علم الادیان و علم الابدان، آنان که سال‌ها با تجویز داروهای گیاهی به مردم و در جهت  
سلامتی آنان خدمت کرده و می‌کنند، وارثان و امانت‌دارانی هستند که بنا به سنخیت ذاتی  
و اراده‌ی خداوند که (هر کسی را بهر کاری ساختند - میل آن اندر دلش انداختند)، موظف  
شده‌اند تا حتی الامکان اشکال و اسامی بومی و منطقه‌ای و اصلاحات سنتی این طب را در  
حد توان و شاید بدون دانش علمی بلکه تجربی هر چند با قدری دست به دست و سینه و  
سینه تحویل جامعه پزشکی دهند، تا طب جدید بتواند با تلاش شبانه‌روزی و فن‌آوری‌های  
علمی و آزمایشگاهی در این راستا از آن بهره‌گیرد و نظر به اعتقادی که اسامی بودن این  
موهبت الهی، مردم برای سلامتی جسمی و روحی خود به حق نیازمند چنین موهبتی  
هستند؛ زیرا انسان از طبیعت، بیماری از طبیعت و دارو از طبیعت است.

جامعه‌ی پزشکی امروز با دو واقعیت انکارناپذیر روبروست؛ اول: پزشکی جهانی در  
جهت تأمین سلامتی ده میلیارد جمعیت کره زمین زیر نظر سازمان بهداشت جهانی و  
همکاری‌های سازمان‌های بهداشتی - درمانی ممالک با پیشبرد طب پیش‌گیری و

آزمایشگاهی، تجهیزات، وسایل، لوازم علوم پزشکی و ارتقاء سطح علمی دانشمندان و پزشکان فعالیت می‌کند. دوم: پزشکی منطقه از طریق طب طبیعی و به تناسب شرایط جوی منطقه و آداب و رسوم و فرهنگ طبیعی که خود روی هم رفته معنای جهانی فکر کنیم و منطقه‌ای عمل کنیم را در بر دارد، یا بهتر بگوییم در کنار صنعت طب، سنت حفظ گردد و این دو رشته از یک علم، همگام با هم بر یک هدف استوار است و آن هم سلامتی و بهداشت جسمی، روحی و اجتماعی افراد جامعه است، که البته این بار سنگین علمی و عملی بر دوش پزشکان خدمت‌گزار نهاده شده است.

نمونه فارغ التحصیل دانشکده علوم پزشکی دانشگاه علامه طباطبائی، کارشناس بهداشت عمومی رشته بهداشتی - درمانی و مبارزه با بیماری‌های واگیردار است که با سال‌ها تجربه و مطالعه کتب طب سنتی و بهره‌گیری از سی سال خدمت در مراکز بهداشتی - درمانی کشور برای خدمت هرچه بیشتر در جهت سلامتی مردم اقدام به تحریر این کتاب با عنوان (امدادهای پزشکی طب طبیعی) نموده و آن را به جامعه پزشکی ایران بخصوص آنان که عاشق طبیعت هستند تقدیم می‌نماید. البته نویسنده اذعان دارد که به علت گستردگی این علم شریف کتاب خالی از نقص نبوده و از خوانندگان پوزش می‌طلبد و به خوانندگان عزیز توصیه می‌نماید که نسبت به معالجه‌ی بیماری خودمحور نباشند و حتماً برای درمان به پزشکان عزیز مراجعه نمایند و از فریب‌های آزمایشگاهی بهره بگیرند و دستورات پزشکان را رعایت کنند. در خاتمه به روان پاک استادم «عبدالعلی خان منتصری» که مردی تمام عیار، قلندری شب زنده‌دار و عارفی بزرگ بود و به علت عظمت روح و وارستگی خود می‌خواست تا ناشناخته بماند، درود می‌فرستم و همچنین از خانواده‌ام که امکانات آسایش را در جهت اتمام کتاب برایم فراهم نموده‌اند سپاسگزارم.

مظفر ذاکری

کارشناس بهداشت عمومی و محقق در طب طبیعی

۱۳۹۴/۱۲/۳۰